

STANOVISKO

ODBORU CENTRÁLNÍ HARMONIZAČNÍ JEDNOTKA Č. 5/2025

DOTAZ

Lze vykonat přezkoumání hospodaření územního celku podle zákona č. 420/2004 Sb. na dálku?

SEZNAM SOUVISEJÍCÍCH PŘEDPISŮ A MATERIÁLŮ

INTERPRETOVANÝ PRÁVNÍ PŘEDPIS

- zákona č. 420/2004 Sb., o přezkoumávání hospodaření územních samosprávných celků a dobrovolných svazků obcí (dále „*zákon o přezkoumávání hospodaření*“)

DALŠÍ PŘEDPISY A MATERIÁLY

- zákona č. 255/2012 Sb., o kontrole (dále „*kontrolní řád*“)

ODPOVĚĎ

Přezkoumání hospodaření podle zákona o přezkoumávání hospodaření lze vykonávat plně na dálku, aniž by došlo k nesouladu s platnou legislativou. Zákon o přezkoumávání hospodaření a kontrolní řád neodlišují distanční kontrolu od kontroly na místě. Na kontroly prováděné distančním způsobem se vztahují stejná procesní pravidla jako na kontroly na místě.

ODŮVODNĚNÍ ODPOVĚDI

Při posuzování, zda je zákonně přípustné provádění kontrol ve smyslu zákona o přezkoumávání hospodaření zcela distančním způsobem, je v první řadě nezbytné vzít v potaz subsidiární povahu kontrolního řádu k zákonu o přezkoumávání hospodaření. Zákon o přezkoumávání hospodaření, ani kontrolní řád, nijak nestanovují obligatorní fyzickou podobu výkonu kontroly. Neupravují však ani pojem kontroly na dálku, tedy nijak neodlišují formu výkonu kontroly.

Možnost distanční formy kontroly je však evidentně presumována v ustanovení § 5 odst. 2 písm. b) kontrolního řádu, který stanovuje jako jeden ze způsobů zahájení kontroly doručení oznámení o zahájení kontroly, tedy distančním způsobem. Na distanční kontrolu se tedy užijí všechna ustanovení kontrolního řádu, nevylučuje-li to povaha věci, vyžadující fyzickou přítomnost kontrolora. Příkladem může být úprava vstupu na pozemek v ustanovení § 7 kontrolního řádu.

Aplikovatelná a v praxi využitelná je i úprava obsažená v ustanovení § 3 kontrolního řádu, tedy provedení úkonů předcházejících kontrole, jejichž účelem je posouzení, zda zahájit kontrolu či nikoli. Rovněž tyto úkony lze činit distančním způsobem, kdy se bude jednat např. o vyhodnocení obdržení podnětu ke kontrole, písemné dožádání a následné posouzení podkladů v rámci řešeného spisu, poznatky z vlastní činnosti apod. Nelze rovněž vyloučit možnost zahájení a provedení distanční kontroly po provedení úkonů předcházejících kontrole přímo na místě.

V praxi u distančních kontrol může být v některých případech určitým limitujícím faktorem skutečnost, že nebude možné operativně reagovat na předložené podklady, jak by to bylo možné při kontrole na místě. Jedná se např. o nemožnost požadovat neprodlené vyjádření kontrolované osoby k určité záležitosti, doplnění či upřesnění podkladů apod. Zvolení vhodné formy či způsobu kontroly by mělo být vždy podřízeno primárně naplnění účelu kontroly, respektování oprávněných zájmů kontrolované osoby a možnostem kontrolního orgánu. V kontextu zajištění efektivního výkonu kontroly lze samozřejmě uvažovat také o vhodné kombinaci distančního a fyzického přístupu. Detailněji se k přístupu kontrolního řádu k distančním kontrolám vyjadřuje zejména stanovisko odboru veřejné správy, dozoru a kontroly Ministerstva vnitra č. 1/2021.

S výše zmíněným je dále nutné konfrontovat ustanovení zákona o přezkoumávání hospodaření, neboť může obsahovat ustanovení omezující obecnou úpravu, která kontrolu na dálku v plném rozsahu kontroly připouští.

Dle ustanovení § 5 odst. 3 zákona o přezkoumávání hospodaření přezkoumávající orgán zahajuje přezkoumání písemným oznámením doručeným územnímu celku nejpozději 5 dnů přede dnem realizace výkonu přezkoumání a obsahujícím jméno kontrolora pověřeného řízením přezkoumání. Tato úzká specifikace způsobu zahájení přezkoumání nadále zesiluje obecnou argumentaci ke kontrolnímu řádu, neboť i zde explicitně zmíněná distanční forma zahájení přezkoumání neodporuje výkonu distanční kontroly, a naopak předpokládá její možnost.

Ustanovení § 6 a násl. zákona o přezkoumávání hospodaření nijak nespecifikují formu, jakou má docházet k seznámení s obsahem zápisů z dílčích přezkoumání, předání návrhu zprávy o výsledku přezkoumání a předání zprávy konečné. Tato práva a povinnosti mohou být plně realizována i v rámci distanční kontroly. Kombinací využití datových schránek, zaručených elektronických podpisů, popřípadě s využitím konferenčních hovorů, lze prakticky bez časových ztrát zajistit průkazné seznámení příslušných zástupců územního celku s kontrolními výstupy, včetně jejich projednání. O dálkovém jednání nad oficiálním dokumentem, který byl územnímu celku řádně předán datovou schránkou, může být pořízen záznam, který lze podepsat s využitím zaručených elektronických podpisů a uložit do kontrolního spisu pro prokázání splnění příslušných povinností vyplývajících kontrolujícímu ze zákona o přezkoumávání hospodaření. Nezbytným předpokladem pro prokazatelnost souladu kontrolního procesu se zákonem je však pořizovat o provedených úkonech jednoznačné a nezpochybnitelné záznamy.